

תלמוד תורה כנגד כולם. ובשל כך ודאי שלמסייע יש זכות של תלמוד תורה עצמה. משא"כ בשאר מצוות, אין חילוק בצורת קיום המצוה על ידי הסיוע, ולכן אין למסייע אלא זכות מחזיק ולא זכות מקיים.

קבלת עול תורה – כל אחד לפי דרגתו

וכאן הבן־תורה שואל, אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני, כי אני עומד במדרגה כזו שאוכל לקבל על עצמי עול תורה בשלימות, לבטל כל רצונותי וכל מציאותי לתורה, כדי שאזכה להתקשר לתורה ברמ"ח אברים.

אמנם האמת היא, שיש לקבלה זו מדרגות רבות. כל ויתור שאדם עושה בשביל התורה - כגון הרחקה מתענוגי עולם הזה, או התאמצות בזמן שטבעו רוצה להתעצל - הרי זו כניסה תחת עול תורה. רק אדם שאינו רוצה ללמוד אלא כשנוח לו, וכל קושי מונע אותו מלימודו, הוא זה שאינו שייך כלל לקבלת עול תורה. אבל מי שמבטל רצונו קצת כדי להרבות בתורתו, בין באיכות בין בכמות, אזי כל צעד וכל מאמץ מקדש את גופו, ומזכה אותו לסייעתא דשמיא להגיע אל המדרגה שלמעלה הימנה, והוא ניצב בדרך העליה. ואף שבתחילה קשה עליו הדבר, אבל יערב לו בסוף, כי אין לך אדם ששלו ושקט בעולם הזה כמו המקבל עליו עול תורה, אשריו בעולם הזה וטוב לו לעולם הבא.

ל"ג בעומר – שמחת תורה שבעל פה

שמחת ל"ג בעומר – הילולא דרשב"י

יום ל"ג בעומר הוא יום שמחה, וכמש"כ הרמ"א (סימן תצג סעיף ב). ואחד מהטעמים שנאמרו לבאר שמחת יום זה, הוא משום שביום זה נפטר רבי שמעון בר יוחאי. והוא פלא, הלא יום מיתת צדיקים הוא יום אבילות, וכמו שיש נוהגים להתענות בז' אדר משום שהוא יום מיתת משה רבינו. וכן מותר להתענות בראש חדש אב, אף על פי שבשאר ראשי חדשים אסור להתענות, משום שהוא יום מיתת אהרן הכהן, וכמבואר

כל זה בשולחן ערוך (או"ח סימן תקפ סעיף ב). ואם כן איך אפשר לומר ששמחת ל"ג בעומר נובעת מפטירת התנא רשב"י בו ביום, אדרבא מטעם זה היה לנו לעשותו יום אבילות ולא יום שמחה.

רבי עקיבא ורבי שמעון מוסרי התורה שבעל פה

וכבר עמד על זה ר' צדוק הכהן מלובלין (פרי צדיק ענין לג בעומר אות א), וביאר, שמה שמצינו שיום מיתת צדיקים הוא יום של תענית, זהו דוקא באותם צדיקים ששרשם בתורה שבכתב. אבל יום מיתת צדיק ששרשו בתורה שבעל פה, הוא יום שמחה. וטעמו של דבר, כי תורה שבכתב היא קבועה ועומדת, לא שייך בה ריבוי ותוספת, ולכן יום מיתת הצדיק ששייך לתורה שבכתב, הוא יום אבילות. אבל תורה שבעל פה, פרה ורבה בתמידות, ולכן יום המיתה של חכמיה אינו יום אבילות, כי תורתם עדיין הולכת וגדלה. ובאמת שמחת ל"ג בעומר צריכה להיות ביום פטירתו של רבי עקיבא, שהוא שורש תורה שבעל פה, אלא שכיון שנהרג על ידי המלכות אינו יום שמחה. אבל ל"ג בעומר שהוא יום פטירתו של רבי שמעון הוא יום שמחה, שהוא היה תלמידו המובהק של רבי עקיבא, וכדאמרין בגמ' (גיטין סז, א) "אמר רבי שמעון לתלמידיו, בניי שנו מדותי, שמדותי תרומות מתרומות מידותיו של רבי עקיבא", ולכן יום פטירתו היא בבחינת יום מיתת רבי עקיבא וקבעו בו שמחה.

וטעם לדבר זה שיום מיתת תלמיד חכם ששרשו תורה שבעל פה הוא יום שמחה, ביאר רבי צדוק על פי מה דאיתא במדרש בענין דברי תורה (במדבר רבה פ"ד), אימתו הן נטועין כמסמרות וכו', בזמן שבעליהם נאספים מהן, עכ"ל. והיינו שבשעת פטירת תלמיד חכם תורתו נקבעת בלב תלמידיו, ולכן הוא יום שמחה. וזכורני שביום שנפטר הגאון רבי שמואל בירנבוים זצ"ל, עמד הרה"ג רבי שלמה דיימאנד שליט"א ודרש ברבים לחברי הכולל, שהיום ניתן להשיג כוחות כבירים ללימוד תורה, כיון שהאי גברא רבה נפטר מן העולם.

ועל פי זה ביאר רבי צדוק, שריבוי השמחה של יום זה הוא מכח ריבוי התורה שיש בו, שביום זה נקבעת בלבם של ישראל תורתו של רשב"י, שהיא מסורת תורתו של רבי עקיבא שורש התורה שבעל פה.

תורה שבעל פה התגברות על הדע

וממשיך רבי צדוק לבאר (שם אות ה), דהנה אמרינן בגמרא (נדרים כב, ב), אמר רב אדא ברבי חנינא, אלמלא חטאו ישראל לא ניתן להם אלא חמשה חומשי תורה וספר

יהושע בלבד וכו', מאי טעמא כי ברוב חכמה רב כעס, ע"כ. והיינו שתורה שבעל פה ניתנה לישראל רק משום שחטאו, דהתורה שבעל פה היא הנותנת כח להתגבר על הרע, ומחמת שחטאו ישראל והגבירו בקרבם את כח הרע, הוצרכו לתורה שבעל פה שתסייע בעדם להתגבר לצד הטוב. ואם כן יום ל"ג בעומר בו ירדה השפעת התורה שבעל פה לעולם, הוא היום בו מקבלים את הכח להתגבר על היצר.

ולפי דבריו אלו מובנת ביתר שאת שמחתו של יום זה. שהרי כבר הודיענו המסילת ישרים (פרק א) בשם המדרש, שהנשמה בעולם הזה היא כמו בת מלך הנשואה לעירוני שאין כל הנאותיו חשובים לה לכולם, כי אין שמחה אמיתית בדברים גשמיים ובתענוגי עולם הזה. ושמעתי מהגאון רבי יששכר מאיר זצ"ל, שלכן מחלת העצבות והמרה השחורה נפוצה כל כך במדינותינו, כי כולם רודפים אחר הנאות הגוף, ואין הן מביאות לאדם שום שמחה אלא אדרבא רק עצבות ודיכאון. אלא עיקר השמחה היא השלימות, במה שמתקרבים אל הקב"ה על ידי התגברות על כח הרע. אשר על כן יום זה הוא יום שמחה רבתי, שאנו מקבלים בו את התורה שבעל פה המענקת לנו את הגבורה לנצח את יצרנו הרע. ובדומה לזה מצינו שזמן שמחתנו של סוכות בא רק אחרי התשובה והכפרה של ראש השנה ויום הכיפורים, והביאור כנ"ל שההתגברות על הרע היא המביאה את השמחה.

עבודתנו ביום זה היא להוסיף חיזוק בלימוד תורה שבעל פה, שהיא השפעת היום, וקבלתה תביא אותנו אל השמחה האמיתית, השמחה של שלימות וקרבת אלקים. וכן איתא בספרים הק', שבימים שבין ל"ג בעומר עד מתן תורה התחזקו ישראל ביותר בהכנתם לקבל את התורה. וטעם הדבר, כי המן התחיל לירד לישראל בל"ג בעומר, וכבר אמרו חז"ל (מכילתא בשלח טז, ד) שלא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן. וביאור הענין הוא, שעל ידי אכילת המן שהוא "לחם אבירים" - מאכלם של מלאכי השרת, נתעלו ונתקדשו בני ישראל, וכמו שהאריך הרמח"ל בזה, עד שנעשו ראויים לקבל את התורה. ועוד, שהמן לימד את בני ישראל את מדת הבטחון, כי על ידי שלא נשאר ליום הבא והיה יורד בכל יום ויום, נתרגלו בני ישראל במדה זו הנצרכת לקבל את התורה, וכמו שביאר בעל חובות הלבבות (פתיחה לשער הבטחון). ולכן תקופה זו היא זמן של חיזוק בתורה בכלל, ובפרט בעסק תורה שבעל פה ועמלה.

